

Serra de Capdecosta: genealogia d'una família berguedana

El cognom *Serra* és sens dubte un dels cognoms catalans més abundants. En total, segons les darreres dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, *Serra* és el vint-i-setè cognom més popular de Catalunya, considerant que els 25 primers són d'arrels castellanques. Així doncs, *Serra* esdevé el segon cognom més freqüent d'entre els d'arrels catalanes.

En total, a Catalunya hi ha 16.752 persones que porten el cognom en primera posició, mentre que n'hi ha 15.692 que el porten en segona posició. La geografia d'aquest cognom, però, no és regular a tot Catalunya; és sens dubte la Catalunya Central aquell territori amb més predomini del cognom.

El cognom Serra

El Solsonès, el Berguedà, l'Osona i el Bages són comarques amb un important conjunt de persones cognominades *Serra*. Al Solsonès, amb un 28,32 ‰, el cognom es troba en tercera posició dels allí presents; a l'Osona, amb un 23,11 ‰, el cognom es troba en quarta posició, la mateixa que té el cognom al Berguedà, amb un 17,76 ‰.

Aquest cognom indiscutiblement toponímic té bona raó de ser en les seves comarques de major implantació per la important geografia muntanyosa d'aquestes. És el cas

de Puig-reig, on el cognom *Serra* té una llarga existència i és, sens dubte, un dels més antics documentats a la població. En aquest cas, el cognom deriva de la situació geogràfica del mas originari de la família, ubicat en la Serra de Cap de Costa, sobre del poble de Puig-reig.

La Serra de Cap de Costa

La Serra de Cap de Costa és avui una de les masies més grans i antigues del terme de Puig-reig. Els seus orígens cal cercar-los probablement a l'alta edat mitjana, en plena reconquesta de la Catalunya Central pels comtes catalans. No obstant, el mas no apareix documentat fins el segle XIII, quan el terme de Puig-reig passa a formar part de les possessions de l'Orde del Temple de Sant Joan de Jerusalem. Desconeixent l'impacte de la pesta negra sobre el mas a mitjan segle XIV, aquest degué conservar-se amb la mateixa extensió territorial fins

el segle XVI. En el fogatge de 1497 (1), consta un *Johan Serra*, habitant en el terme de Puig-reig. Molt probablement es tractaria de l'amo i possessor del mas Serra de Cap de Costa, que en el fogatge del 1553 (2) seria *Pere Joan Serra*, de qui es coneix de manera força íntegra la seva successió hereditària al capdavant del mas. L'any 1588, era possessor del mas *Jacobus Serra de Cap de Costa agrícola* i la seva muller *Joanne Serra*.

A partir d'aquests moments, els hereus del mas es cognominaran *Serra de Cap de Costa* o *de Capdecosta*, aquesta darrera molt més freqüent. Del matrimoni entre Jaume Serra (+1610) i Joana se'n coneixen tres fills que continuaren i escamparen la nissaga: Joan Serra de Cap de Costa, pagès;

La Serra de Cap de Costa és una de les masies més antigues del terme municipal de Puig-reig, ja que se'n tenen notícies des del s. XIII.

Tot i que des del s. XIV és documentada una església amb el nom de Santa Maria de la Costa, la capella actual (a la dreta de la imatge) és una construcció del s. XVIII. Fou restaurada després de l'incendi de juliol de 1994.

Pere Serra, sastre; i Jaume Serra, àlies Fontfilmiera, pagès. Aquest darrer contragué matrimoni l'any 1602 amb Àngela Sala, filla de Gaspar Sala, hereu i possessor del mas Fontfilmiera o *Font Friumera*. De Jaume Serra, àlies Fontfilmiera, se'n coneixen set fills, encara que alguns són de la seva segona muller, Maria Gosart, de les Esglésies de Sant Cugat del Racó, amb qui contragué matrimoni en segones núpcies l'agost de 1625.

Joan Serra de Capdecosta (†1637) es casà, en primeres núpcies, amb Maria Vall i, en segones núpcies, amb Eufrasina. Testà l'any 1631. Se'n coneixen nou fills, dels quals Francesc Serra de Capdecosta, el succeí com a hereu i possessor del mas. Aquest contragué matrimoni amb Magdalena Santamaria, de Serrateix. Ambdós tingueren quatre fills, el major dels quals, Joan Serra de Capdecosta, esdevingué l'hereu del mas. L'any 1663 capbrevava el mas de la Serra i els altres béns que tenia per virtut del testament del seu pare l'any 1659 (3). Aquest contragué matrimoni amb Petronila Sabés, de Serrateix. El matrimoni tingué set fills, essent el primogènit Joan Serra de Capdecosta i Sabés (1679-1739). Durant els anys que Joan Serra de Capdecosta i Santamaria fou l'amo i possessor del mas, la família experimentà un gran creixement econòmic, que la convertí, ja a principis del segle XVIII, en la família més rica del terme de Puig-reig. Aquest creixement és reflectit ja en el testament (4) de Joan Serra de Capdecosta i Santamaria l'any 1688. Aquest, deixant com a marmessors a Petronila Sabés, muller seva; al Rnt. Dr. Pau Serra, rector de l'església parroquial de Sant Miquel de Prenyanosa i germà seu; Bernat Sabés, pagès de Serrateix i sogre seu; i Joan Santamaria, pagès de Serrateix i cosí seu; disposà que *"prementme de mos bens per la mia anima ço es per la sepultura novena y Cap de Any 50 ll volent que a la sepultura novena y Cap de Any y entrevinguen 25 sacerdots de missa ab obligacio de missa quiscun die als quals sia donada la Caritat que en dita parra. se acostuma a donar, y dinar en Casa de mon hereu, volent que de ditas 50 ll no si comprenga pa, vi, carnelatges ni altres coses seriosas solas Caritats dels preveres"*. Entre diversos llegats que féu en el testament, destaca també la donació de 20 rals per a les obres de la capella de Sant Marçal de Puig-reig, molt propera a la casa de la Serra de Cap de Costa. No obstant, aquest testament fou en và, ja que el seu titular visqué força més anys.

El 28 de novembre de 1695 contragué matrimoni en segones núpcies amb Mariàngela Riera, de Sant Esteve de Vilara-

mó, vídua deixada de Josep Lladó, pagès de la mateixa parròquia de Puig-reig. El mateix dia, es casava el seu fill hereu Joan Serra de Capdecosta i Sabés amb Estàsia Lladó, filla de la seva nova madrastra. Un doble matrimoni de conveniències en una societat que primava el manteniment de la propietat de la terra i la seva conseqüent successió hereditària.

L'any 1714, durant la Guerra de Successió, per ordre del Marquès de Marimon, Dn. Josep de Marimon, els Serra de Capdecosta hagueren de donar dotze quarteires i mitja del seu blat de les cases de la Serra, Clots, Comes i Periques, al batlle i jurats de Puig-reig, perquè se'n pogués fer pa de munició per les tropes (5). Aleshores encara administrava l'heretat Joan Serra de Capdecosta i Santamaria, encara que no per gaire temps més. L'any 1727 ja era amo i possessor del mas el seu fill Joan Serra de Capdecosta i Sabés, tal com indica l'inventari *post mortem* (6) d'aquest mateix any, dels béns que havien estat del seu pare, que havia testat definitivament el 3 d'octubre de l'any 1708 davant del notari de Cardona, Hermenter Font. En l'inventari dels Serra de Capdecosta de 12 de desembre de 1727 es percep la sòlida posició econòmica familiar. A més del mas Serra de Cap de Costa, la família posseïa altres importants béns immobles:

L'església romànica de Sant Joan Degollat, de la qual no se'n tenen notícies fins al s. XVIII quan era una sufragània de Sant Martí de Puig-reig, conservava fins al menys l'any 1905 un retaule dedicat al sant patró. RAMON VILADÉS

"Item tota aquella casa mas heretat y terras dita las Comas Baxas y Salitó ab sas terras en aquella contiguas que dit quondam Joan Serra quant vivia tenia y possehia en dita parrochia de St. Martí de Puigreig ab son celler en la mateixa casa.

Item tota aquella caseta ab sas terras a aquella contiguas dita Casa den Faitg de dita parroquia de Puigreig.

Item tota aquella casa mas heretat y terras dita y anomenada Obradors de Sant Pere de Monistrollet de la parroquia de Santa Maria de Gayà bisbat de Vich.

Item tota integrament aquella casa mas heretat y terras dita de Castelló Plana de las Cots y Torra Blanca de la parroquia de Sant Clement de la Selva bisbat de Solsona que dit Joan Serra quant vivia tenia y possehia.

Item tota aquella pessa de terra contigua a dita heretat que es comprada a carta de gracia a Joan Pallisser y Dedeny de Puigreig consta del acte en poder de Joan Baptista Piles not. de Gironella als dos de janer mil sis cents vuitanta y hu."

A aquest considerable patrimoni immobiliari, cal afegir també uns importants ingressos econòmics derivats del cobrament de pensions de 40 censals per valor de més de 3400 lliures. D'entre aquests censals destaquen per la seva elevada suma, els dos que feia la universitat de Puig-reig, de 130 i 438 lliures, des dels anys 1714 i 1715 respectivament; el que feia el magnífic Francesc Moragues, donzell de la ciutat de Balaguer, de 300 lliures de preu, des de l'any 1708; el de Ramon Obradors, pagès de Fonollet, de 250 lliures, des del 1677; el de Miquel Vilaseca àlies Costells, pagès de Sant Climent de la Selva, de 200 lliures, des del 1713; el de Josep Perreras i Campdeparets, de la parròquia de la Quar, de 200 lliures, des del 1724; el de la universitat de Casserres, de 125 lliures, des del 1715; el de Josep Subirana àlies Sala, de la parròquia de Viver, de 120 lliures, des del 1717; el de Pere Boladeras, de la parròquia d'Oristà, de 113 lliures, des del 1723; i els dos de Miquel Badia àlies Cotilló, de la parròquia del Cint, des del 1714 i 1715; Manel i Magí Iglesias, de la parròquia de Sant Cugat del Racó, des del 1688 i 1724; i el de Pere Vilacendra, de la parròquia d'Oristà, de 100 lliures de preu cadascun. A aquests importants censals cobrats pels Serra de Capdecosta en l'inventari de 1727, cal afegir-ne d'altres de més petits fets a famílies pageses properes geogràficament: els Escaler de Fonollet; els Pallisser, els Pericas, els Soler i els Trasserra de Puig-reig; els Canudas, els Casellas, els Niubò i els Torruella de Casserres; els Trulls de Viver; i els Lladó i els Llimargas de Balsareny,

entre d'altres. El 95 % d'aquest censals són creats entre el 1675 i el 1727, reflectint-se prou bé el creixement econòmic dels Serra de Capdecosta en aquest període. També durant els anys de la Guerra de Successió i posteriors, sobretot en el període de 1704-1718, la família crea importants censals, en total 16, essent-hi compresos els de preu més elevat. Sens dubte, a principis del segle XVIII, el mas era un dels més benestants de la comarca. Els Serra de Capdecosta eren els censalistes més importants del terme de Puig-reig. A més de censals en metàl·lic, els Serra de Capdecosta cobraven una dotzena part dels fruits del mas Trulls de Viver i una vintena part de grans d'espiga del mas Vilar de Balsareny, des de 1726.

La riquesa de la família es podia apreciar també en els caps de bestiar que figuren en l'inventari. L'any 1727 hi havia en el corral de la Serra de Cap de Costa "cent setanta caps de bestiar de llana so es de ovelles noranta tres Borrechas trenta dos primals vint

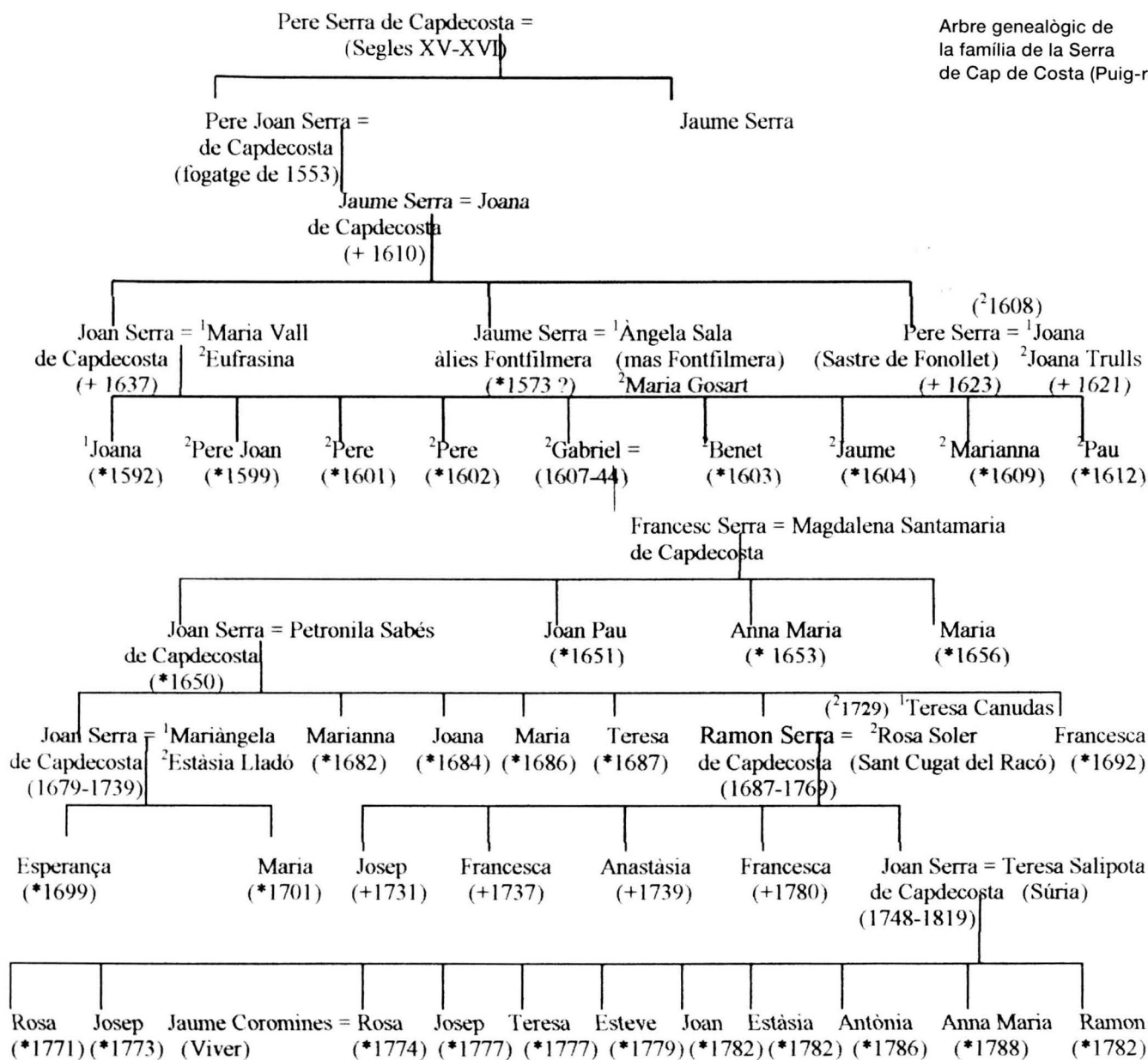
y set y Borregas divuit, 25 caps de bestiar de pel mascles so es divuit primals y set segays, i vint y vuit cabras y vuit sagayas". En les corts hi havia "tres bous de llaurar vells, dotse tossinos so es una truja un nodriquer y deu de greix i dos burros", que juntament amb "un matxo de pel negre", constituïen el bestiar de càrrega i transport de la família.

L'estructura arquitectònica estava formada per una era porxada, un corral, una cort, un pastador, un baluard d'entrada i la casa, de tres plantes, que contenia en els baixos un rebost, un celler i tres estances petites; en la primera planta, la casa gaudia d'una important sala, la cuina i cinc cambres familiars. En la segona planta, hi havia les golfes.

A l'era hi havia fonamentalment eines i utensilis del camp: "un rascle ab puas de ferro per resclar los camps, una arada per llaurar, dos arers de pastar blat, una axa, dos serras petites, sis forcas per girar palla y sis forcats per donarla, dos palas de fusta per ventar blat, un

ganxo de arrencar palla, i una escala dolenta de cullir olivas", juntament amb d'altres eines i utensilis més diversos com "un martell de ferrar, dos escarparas, una raspa, un adressador per adressar fusta, un banch de fuster una massa de fusta, i una mola per esmolar". Força similar era el material que els Serra de Capdecosta guardaven al baluard de l'entrada: "tres rascles de ferro, dos magalls, un parpal de ferro per girar rochs, quatre palas fangas, sinch axadas i tres albardas", entre d'altres. En el pastador, hi havia força material útil per a la fabricació del pa: "dos pasteras una de bona de tomba y altre dolenta, unas passadoras de passar farina, quatre sadassos, dos palas de fusta per lo forn, una arca vella per tenir farina, dos calderas de aram ab sas nansas de ferro de pes la una vint y quatre lliuras y la altra trenta quatre, dos sachs de farina ab quatre quarteras de farina i una cassa de aram ab cua de ferro de pes sis lliuras y dos onsas". Al cap de l'entrada de la casa, "un torn de ma per filar llana usat, un banch de

Arbre genealògic de la família de la Serra de Cap de Costa (Puig-reig).

Vista general de Puig-reig els primers anys del s. XX. El fotògraf L. Roisin va fer la fotografia des del castell de Puig-reig en direcció a la Serra de Cap de Costa que despunta dalt del turó. Bona part de l'actual nucli urbà de Puig-reig, especialment el sector format pels carrers Llobregat, Major i Pau Casals, i els barris del Serrat i cal Casas es van formar a partir dels patis que els amos de la Serra de Cap de Costa van vendre a particulars quan Puig-reig va començar a créixer arran del procés industrialització de finals del s. XIX. L. ROISIN

(COL·LECCIÓ ROSA SERRA)

perayre per emborrar i un martell de ferro de mestre de casas", complementaven les eines i utensilis de la família, alguns cabalers de la qual eren teixidors i paraires.

El rebost estava força farcit de carn, oli, mel i vi, encara que aquest darrer s'emmagatzemava majoritàriament al celler, on hi havia *"tres botas usadas encongrenyadas una de dinou carregas altre de onsa y altre de deu carregas la de onse carregas es plena y en la de deu carregas hi ha de dos a tres quarteras de vi de la terra o del ques cull en casa"*. Embuts, mesures i algunes bótes més, entre d'altres utensilis, completaven el celler de la casa. L'espai principal de la casa, la sala, en la primera planta, destacava pel seu ampli contingut d'objectes. En la seva disposició més bàsica contenia *"una taula gran ab dos banchs un a cada part i un banquet petit usat per assentarse en lo cap de taula"*, que junta-

ment amb quatre armaris i dues caixes de fusta, formaven el mobiliari gran de la casa. En tres dels armaris es guardaven *"plats de foch, sis platas grans blavas, vuit platarets blaus petits, vuit esquellas, una paleta petita de mestres de casas i dos destrals usadas"*, entre d'altres. Un últim armari contenia peces de més valor, que distingien socialment a la família com a membre de la pagesia benestant. L'armari contenia *"una sota copa de plata quatre gots saler pebrera y sucrera vuit forquillas y dotse culleras tot de plata"*. Roba, recipients, algunes eines i papers acabaven de completar la sala familiar dels Serra de Capdecosta. La cuina contenia *"tres fugons llevadissos o portatils de pedra, dos graellas"* i alguns bancs, escalfetes, llumeneres, morters, tallador i ganivets, entre d'altres. Completaven el pis les cinc cambres familiars, cadascuna amb el seu llit i la seva caixa de fusta, que contenia la roba dels familiars. En una de les cambres, hi havia també *"un quadro del Cap de St. Anastasi i una imatge de un Sant Christo"*, proves materials de la religiositat dels Serra de Capdecosta. En darrer terme, les golfes, en la segona planta, contenien importants quantitats de blat, civada i gra variat. També s'hi dipositaven coberts de taula, roba, algunes eines, un llit i la roba del difunt inventariat, *"unas sabatas, una capa negra, unas calsas de borell negra i dos gambetos un de pano musco molt usat y altre de borell negra"*. Cent cinquanta arnes amb abelles, cinquanta arnes sense abelles i setze forcs d'alls i cebes, completaven la disposició espacial de les golfes.

Tot aquest patrimoni, mencionat en l'inventari *post mortem* dels béns de Joan Serra de Capdecosta i Santamaria, fou el que rebé en herència el seu primogènit, que l'any 1734 capbrevava (7) algunes possessions pel monestir de Sant Pere de la Portella. L'hereu Serra de Capdecosta posseïa per l'abat de la Portella, Fr. Francesc de Rius i Falguera, la meitat de la peça de terra anomenada les Coromines de la Costa de Vilanova, de la parròquia de Sant Martí de Puig-reig, de dotze quarteres de blat de sembradura. Posseïa també una peça de terra de sis quarteres de sembradura, en el mateix terme, anomenada les Carotes, per la qual pagava *"un sou de censos tots anys perpetuament pagador lo dia de festa de Nadal"*. Aquesta peça de terra pertanyia a la família per donació de Jaume Prats, pagès de Puig-reig, el 17 de maig de 1645. I en darrer terme, capbrevava una caseta anomenada *"lo Camp den Faig"*, situada al lloc de les Girabandes, en el mateix terme de Puig-reig, que adquirí el seu pare en una venda feta a ell a carta de gràcia per Isidre Jordà, pagès de Puig-reig, el 28 d'octubre de 1712.

Joan Serra de Capdecosta i Sabés moria l'any 1739, instituint com a hereu universal en el seu testament, al seu germà Ramon (1687-1769). En el testament (8) nomenà com a marmessors i executors de la seva darrera voluntat a Ramon Serra de Capdecosta, germà seu i hereu; Francesc Gamissans, pagès de la parròquia de Sant Esteve de Valldoriola; Martí Vilamarí, pagès de la parròquia de Sant Martí d'Avià; i

Pere Espunya, pagès de la parròquia de Sant Climent de la Selva. Com els seus avantpassats, elegí la sepultura en el cementiri de l'església de Sant Martí de Puig-reig, en el vas dels Serra de Capdecosta. Demanà uns funerals amb assistència de quinze sacerdots, cinc dels quals havien de ser frares del convent de Sant Francesc de Berga. També demanà que li fossin celebrades 150 misses, amb 6 sous de caritat cadascuna; destinant 25 sous a l'església parroquial de Puig-reig, 50 a l'església del Convent de Sant Francesc de Berga, 25 al Convent de Sant Joan de l'Ordre de Ntra. Sra. de la Mercè de Berga i 50 al Convent dels Pares Caputxins de la ciutat de Manresa. Volgué que li fossin celebrades tres misses anuals, amb caritat d'una lliura barcelonesa cadascuna, celebrades pel Rnt. prior de Puig-reig, en els dies de Sant Joan, Sant Miquel i Sant Andreu, a l'església parroquial de Sant Martí de Puig-reig; i llegà 10 sous per a l'obra de la capella de Nra. Sra. del Roser de la mateixa església parroquial.

Respecte la seva muller, Joan Serra de Capdecosta i Sabés declarà *"que mon hereu devall escrit sia tingut y obligat a mantenir en sa casa a Estasia Serra y Lladó muller mía durant sa vida natural concervantse viuda casta y sens marit y en habits viduals y lo nom de Serra cervant sana y malalta calçada y vestida ab lo degut respecte y veneració que se li deu"*. Adverteix que si en algun moment les relacions amb ella empitjoren, se li haurà de donar cada any *"vuit quarteras de blat sinch de xexa y tres de segol un tossino de greix de pes xexanta lliuras quatre carregas de vi vint lliuras ab diners quiscun any hort per fer hortalissa una cambra en la casa de las Comas o de Castelló alli ahont ella voldrá y la cambra a ella ben vista y empriu y trasteix per tota la casa ahont habitara podent tenirhi sis gallinas aventli tambe de prestar un llit ab la roba que ella voldrá"*. En el testament, Joan Serra de Capdecosta vetllà pel benestar i la seguretat de la seva muller.

En el Capbreu de la Comanda Templera de Puig-reig dels anys 1741-1758 (9), ja apareix Ramon Serra de Capdecosta com a *"pages amo Sr util y propietari del Mas Serra de Capdecosta del terme y parra de Sant Martí de Puigreig Comanda de Sn Joan de Jerusalem de ningun Bisbat"*. Els habitants del mas continuen sent vassalls del comanador templer de Puig-reig, per qui capbreven el mas Serra de Capdecosta i el mas Comes de Puig-reig, que s'integrà al patrimoni familiar per venda a carta de gràcia feta per Christòfol Comes, pagès Puig-reig, l'any 1692, pel preu de 3895 lliures.

Poc temps després, Ramon Serra de Capdecosta capbreuava (10) els masos de

Serinyà i Soldevila, i Casavella, pel Baró de Montclar. Pel mas Serinyà i Soldevila pagava per la Mare de Déu d'Agost quatre quarteres de civada i una quartera de forment per un menjar de batlle. Feia delme íntegre dels béns d'aquest mas, que es partia entre el baró de Montclar i el prior de Puig-reig. Pel mas Casavella, àlies Salitó, pagava de cens per la Mare de Déu d'Agost, cinc sous, dues gallines i un menjar de batlle. També prometia pagar perpètuament una perna de tocino o dos sous i dues gallines bones i rebedores pel mas Serra de Capdecosta al baró de Montclar, que potser hi posseïa alguns drets.

Ramon Serra de Capdecosta s'havia casat en segones núpcies amb Rosa Soler, de Sant Cugat del Racó, l'any 1729. Amb la primera muller, Teresa Canudas, de Casserres, ja havia tingut alguns fills, el primogènit dels quals era Joan Serra de Capdecosta i Canudas (1748-1819), que seria instituït com a hereu universal l'any 1769, en el testament (11) del seu pare, que en la seva darrera voluntat demanà un funeral d'ofici doble amb sis sacerdots, i 25 misses a la parròquia de Sant Martí de Puig-reig i 25 al convent de Sant Francesc de Berga, entre d'altres misses i caritat a sacerdots. Joan Serra de Capdecosta i Canudas capbreuava les seves possessions en alou del monestir de Sant Pere de la Portella l'any 1774 i les que eren en alou de la comanda templer de Puig-reig l'any 1776 (12). En aquells anys, Joan Serra de Capdecosta era batlle de Puig-reig, càrrec que li fou designat l'any 1774 per l'ltre. Sr. Fr. Dn. Antoni de Magarola i de Clariana, cavaller de la sagrada religió de Sant Joan de Jerusalem i comanador de l'Ametlla, Cervera i Puig-reig.

Es casà vers el 1770 amb Teresa Salipota, donzella del mas Salipota de Súria. Ambdós tingueren força descendència, se'n coneixen 12 fills, encara que una bona majoria degueren morir als pocs anys. Un fill fou diaca beneficiat de la Seu de Manresa, de la resta poca cosa se'n sap, encara que se suposa que els fills mascles moriren aviat, ja que fou una dona, Rosa Serra de Capdecosta i Salipota, qui heretà, com a pubilla, els béns del seu pare. Aquesta, nascuda l'any 1774, es casà amb Jaume Coromines, pagès de Viver, per la qual cosa, en els nous hereus de la casa el cognom Serra de Capdecosta ja no es conservà en primer lloc, fins a perdre's en la generació posterior, quan entrà per amo de la casa Miquel Vilanova, pagès de Viver, que es casà novament amb una pubilla, Maria Antònia Coromines i Serra de Cap de Costa, els fills de la qual es posaren Vilanova i

Corominas, posant fi a la successió d'aquest antic cognom puig-reigenc.

Fonts documentals:

Arxiu de la Corona d'Aragó
Arxiu Episcopal de Solsona
Arxiu Històric Comarcal de Manresa
Arxiu Parroquial d'Ardèvol
Arxiu Parroquial de Casserres
Arxiu Parroquial de Castelladral
Arxiu Parroquial de Clariana de Cardener
Arxiu Parroquial de Freixinet
Arxiu Parroquial de Puig-reig
Arxiu Parroquial de Viver i Serrateix
Arxiu Patrimonial de la Serra de Cap de Costa

Notes

- (1) Iglesias, J. *El fogatge de 1497*, vol. 1, Barcelona 1991.
- (2) Iglesias, J. *El fogatge de 1553*, vol. 2, Barcelona 1979
- (3) ACA, *Notarials Berga*, Br-127, any 1663. Capbreu de les Baronies de Montclar, Montmajor i l'Espunyola, del notari Josep Riu.
- (4) ACA, *Notarials Berga*, Br-535, any 1688. Llibre de testaments del notari Josep Riu, dels anys 1683-1705.
- (5) ACA, *Notarials Berga*, Br-710, any 1714. Manual notarial de Miquel Cortada, dels anys 1714-1715.
- (6) ACA, *Notarials Berga*, Br-809, any 1727, pàgs. 252-261. Llibre de testaments del notari Miquel Cortada, dels anys 1709-1737.
- (7) ACA, *Notarials Berga*, BrV-129, any 1734. Capbreu del monestir de Sant Pere de La Portella, dels anys 1729-1752.
- (8) ACA, *Notarials Berga*, Br-567, any 1739. Llibre de testaments del notari Miquel Cortada, dels anys 1738-1747.
- (9) ACA, *Notarials Berga*, BrV-117, any 1748. Capbreu de la Comanda Templera de Sant Joan de Jerusalem, dels anys 1741-1758, del notari Francesc Claris.
A l'arxiu de la masia del Lledó es conserva un resum notarial de 70 folis que ho és d'un capbreu que porta per títol "Capbreu del Sr. Comanador de 1741 a 1753 de la vila de Berga y de Puig-reig", fet pel notari de Berga Francesc Claris i que conté, resumidament, les confessions de 168 capbreuants. Entre els confessionsants figura Ramon Serra de Capdecosta. Aquest document fou estudiat per Silvia Galera, Mª Asumpta Riera i Josep Oller i publicat als *Quaderns de l'Àmbit de Recerques del berguedà* n° 2, Berga, p. 61-98, amb el títol "Estudi d'un capbreu de l'Orde militar de Sant Joan de Jerusalem".
- (10) ACA, *Notarials Berga*, BrV-136, any 1755. Capbreu de les Baronies de Montclar, Montmajor i l'Espunyola, dels anys 1754-1755, del notari Miquel Cortada.
- (11) Arxiu Parroquial de Puig-reig, *Llibre d'òbits dels anys 1687-1769*, pàgs. 341-342.
- (12) ACA, *Ordres Religiosos i Militars*, Gran Priorat del Temple de Sant Joan de Jerusalem, any 1776. Capbreu de Fonollet, Puig-reig i Berga dels anys 1775-1776, en poder del notari Francesc Claris.

Francesc Serra i Sellarés

Historiador